

Bölüm Xxx

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAZI VE İmlâ ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ZEİNTSA TÜRKOLJİ ÖRNEĞİ

Mehmet KAHRAMAN¹

Giriş

Sosyal bir ihtiyaç olan iletişimin temel aracı dildir. Dil aynı zamanda bireyin yetilerini gösterme, sosyalleşme, toplumsal hayata katılma ve ilişkileri yönlendirip düzenleme işlevi de görür. İnsan sosyal bir varlıktır, içine doğduğu kültürü, ana dili edinimi sürecinde öğrendiği gibi yeni öğrendiği dilin kültürünü de öğrenmesi gerekir. Bireyin dil ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi, dil öğretiminin temel amaçlarından biridir.

İletişim, temelde sözlü ve yazılı olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilir. Saussure, “Dil ve yazı birbirinden ayrı iki göstergeler dizgesidir ve yazının tek varlık nedeni dili göstermektir” der (2006: 56). Dil öğretimi, sözlü ve yazılı iletişim dizgelerinin öğretimine dayanmaktadır. Saussure (2006)’e göre dilin birincil dizgesi konuşma, ikincil dizgesi yazıdır; yazı sisteminin (orthography) bir alt dalı olarak yazı ve imlâ, herhangi bir dilin söz dağarcığını ses, şekil, köken bilgisi kurallarına göre yazıya aktarma, sözcükleri kurallara uygun yazma etkinliğidir.

Tarihin her döneminde bilim, sanat, edebiyat ve iletişim dili olma özelliği gösteren Türkçenin öğretimi konusunda, dilimizin ilk dönemlerine ait somut veriler bulunmamakla birlikte Orhun Yazıtları ile Uygur dönemine ait kaynaklarda Türkçenin yabancılar tarafından öğrenildiğine dair bazı ipuçları elde edilebilir. Ancak bilinçli bir Türkçe öğretiminin yapıldığını gösteren kesin bir bilgi ve belge mevcut değildir (Ağar, 2004: 1). Türk dilinin yabancı dil olarak öğretiminin tarihini Divan-ı Lügati-t Türk’ün Araplara Türkçe öğretmek için kaleme alındığı tarihi esas alırsak, bin yıla yakın bir süredir bilinçli bir Türkçe öğretimi yapıldığını söyleyebiliriz. XX. yüzyıldan itibaren ulusal ve uluslararası ilişkilerin hızlanması ve kitle iletişimin artması, dil öğrenme ve öğretme konusunda köklü değişimlere yol açmıştır. Özellikle Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra Orta Asya ve Balkanlardaki ülkeler ile geliştirilen ilişkiler sonucunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çok büyük bir önem kazanmıştır (Özyürek, 2009:1823). Dil öğretimi,

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Dilbilimi Bölümü, Uygulamalı Dilbilim Anabilim Dalı, mkahraman@erbakan.edu.tr

şamıyorum, %32 sorun yaşıyorum, verileri bize öğrenci öğretmen farkındalığını yeterli ancak konuyla ilgili bilgi girişi, deneyim ve uygulamanın yetersiz olduğunu göstermektedir. İlginç bir veri olarak master eklerinin yazımıyla ilgili öğrencilerin %30,0'inin sorun yaşadığını, %19,2'si sorun yaşamadığını ve %50,8'inin de boş bıraktığı görülür ki, bu bize konu hakkında bilgi girişinin ve farkındalığın çok düşük olduğu gösterir. Burada dikkat çeken nokta ders kitaplarında masterların yazımı hakkında hiç bilgi verilmediği görülür.

Bu çalışma netice itibarıyla öğrencilerin bilgiyi kullanma, deneyimleme ve bilip de yapmadıklarının, uyguladığı halde bilmediği durumların farkına varmak için sınıf içi uygulama kâğıtlarının ders materyali olarak çok işlevsel olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda YDT öğretimi alanda her konu başlığını kapsayacak kısa uygulama kâğıdı (farkındalık testi ve alıştırma/uygulama çalışmasını birleştiren) hazırlayarak uyguladığımız örnekler öğrencilerin bilgi girişi ile uygulamadaki farklılıkları tespit etmeye yardımcı olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akbaşoğlu, D. ve Keskin, Açar, M. E. (2004). Türkçe Öğretiminin Tarihçesi. *Ululararası İnsan Bilimleri Dergisi*, S.1(1), s.1-10. s100-119.
- Akkaya, A. ve Polat, H. (2018). Seslere Dayalı Alfabe Öğretimi, (Ed. Mustafa Durmuş), *Yabancılara Türkçe öğretimi El Kitabı*, 2. Baskı, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Arseven, A. D. (2001). *Alan Araştırma Yöntemleri: İlkeler, Teknikler, Örnekler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Çakır, İ. (2010). Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Öğretiminde Neden Zordur? *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28 (1), 165-176.
- Demirel, Ö. ve Şahin, M. (2006). Türkçe Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Deraman, S. (2010). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Öğreniminde Karşılaştıkları Sorunlar. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 29, s.227-247.
- Göçer, A. (2010). Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(12), 178-195.
- Kahraman, M. (2019). Türkoloji Öğrencilerinin Söz Edimlerini Anlama ve Kullanma Durumu Üzerine Bir Araştırma: Zenica Üniversitesi Örneği, *Route Educational and Social Science Journal*, 6(11), 879- 897.
- Kara, M. (2011). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılara A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, S. 3(3), s. 157-195.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. (10.Baskı), Ankara: Nobel Yayınları.
- MEB (2009). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenmeöğretme Değerlendirme. (TTKB Çeviri Komisyonu)*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Seviye A1 Yazma Sorunları: Afganistan örneği. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 25(2), 67-87.
- Özyürek, R. (2009). Türk Devlet ve Topuluklarından Türkiye Üniversitelerine Gelen Türk Soylu Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenimlerinde Karşılaştıkları Sorunlar. *Turkish Studies*, S. 4(3), s. 1819-1862.
- Saussure, F. (2006). *General Linguistics Courses / Genel Dilbilim Dersleri* (Çevr. Berke Vardar), İstanbul: Multilingual Yayınları.

Güncel Sosyal Bilimler Araştırmaları II

- Tiryaki, E. N. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 38-44.
- Tüm, G. (2014). Çok Uluslu Sınıflarda Yabancı Dil Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sesletim Sorunları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 29(2), 255-266.
- Ungan, S. (2007). Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 461-472.
- Yalçın, A. (2018). *Türkçenin Öğretim Yöntemleri - Son bilimsel Gelişmeler Işığında*. 4. Baskı, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Elektronik kaynakça:
Yedi İklim Türkçe Öğretimi Ders Kitabı Seti, <https://www.yee.org.tr/tr/yayin/yedi-iklim-turke-a1-ders-kitabi>, Erişim Tarihi. 12.03.2020.